

**ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА БОРИНО**

(2007 Г. – 2013 Г.)

Съдържание

Увод	3
I. Социално-икономически анализ на община Борино	5
1. Общи сведения за общината	5
1.1. Природо-климатични условия	5
1.2. Демографска характеристика	5
2. Развитие на стопанския сектор	6
2.1. Селско и горско стопанство	7
2.2. Транспортна инфраструктура	7
2.3. ВиК	7
2.4. Съобщителна инфраструктура	7
2.5. Електроснабдяване	8
2.6. Образование	8
2.7. Култура	9
2.8. Екология	9
2.9. Туризъм	10
2.10. Търговия и услуги	16
2.11. Съответствие с Областния план за развитие и РПР	16
3. SWOT анализ на община Борино	17
II. Визия, приоритети и мерки за развитие	22
III. Стратегическо финансово планиране на инвестиционните проекти	31

УВОД

Планът за развитие на Община Борино за периода 2007 – 2013 г. е разработен на основание чл. 14 от Закона за регионално развитие, обн. ДВ. бр. 14 от 20 февруари 2004 г. и в съответствие с Методическите указания за разработване на общинските планове за развитие на Министерството на регионалното развитие и благоустройството от м. юли 2004 г.

Планът за развитие на Община Борино е съобразен с всички национални стратегически и планови разработки, имащи отношение към развитието на плановия район, както и с регламентите на Европейския съюз (ЕС) относно структурните фондове и Кохезионния фонд.

Макар че България официално по всяка вероятност ще стане член на Европейския съюз на 1 януари 2007 г., общинският план за развитие на общината е съобразен с изискванията на основните документи Европейския съюз - Европейската Конституция, Лисабонската стратегия и др.

Европейската конституция урежда основните насоки на изграждането и функционирането на Европейския съюз. В нея подобаващо място е отделено на местните органи на самоуправление.

Лисабонската стратегия съдържа основните стратегически въпроси, свързани с икономическото и социалното развитие на държавите от съюза.

Програмата е насочена към реформата на финансовите пазари с оглед осигуряването на продуктивни и ефективни инвестиции за стимулиране икономическото развитие на страните кандидатки. Подобаващо място е отделено и на иновациите като важно средство за повишаване производителността на труда както за новите, така и за настоящите страни-членки.

В програмата от Лисабон са посочени конкретните цифри, които би следвало да се постигнат в Европейския съюз до 2010:

- производството да се увеличи с 40%;
- да се създадат 20 милиона работни места;
- заетост 70% при мъжете, а за жените 60%;
- реален ръст на БВП 2-2,5%
- 93% навлизане на интернет в училище;
- средно равнище на държавния дълг да се повиши до 64%;

- публичните разходи за образование като дял от БВП да се повишат до 4-9%.

Предлаганият план на основата на постигнатите резултати в досегашното развитие на общината е призван да определи основните проблеми, мисията, стратегиите и задачите, които си поставя общинското ръководство за икономическото, инфраструктурното, социалното и духовното ѝ развитие; архитектурно-художественото оформление; строителството и чистотата; борбата с престъпността и осигуряването на обществения ред; проблемите на децата, младежите, жените, болните, инвалидите и пенсионерите. Заедно с това да посочи и основните направления на развитие на отделните сфери на дейност, ресурсите, формите и средствата за реализацията на целите и задачите.

Настоящият план за развитие на Община Борино се намира в преки отношения на координация и субординация с останалите планови и програмни документи за регионално развитие. Връзката на плана с Националната стратегия за регионално развитие (2005 г.-2015 г.) е осигурена чрез съобразяване на плана с предвижданията на Националната стратегия, а с Областната стратегия за развитие на Смолянска област - чрез съгласуване на приоритетите на плана с тези на посочения стратегически документ.

Индикативната финансова таблица на Плана за регионално развитие на Община Борино е изготвена на базата на мерките, заложи в общинския план и предвидените проекти за реализация.

При разработването на плана, са използвани следните методи:

- Методът на системния анализ и синтез;
- Методът на екстраполацията;
- Индексният и коефициентният методи;
- Методът на SWOT анализа – силни и слаби страни;
- Методът на конверсията;
- Метода на еквивалентността.

Общинският план за развитие на Община Борино за периода 2007 г. – 2013 г. е приет от Общинския съвет на Община Борино с Решение № 127 . от 06.12.2005г., на основание чл. 14, ал. 4 от Закона за регионалното развитие.

I. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ОБЩИНА БОРИНО

1. Общи сведения за общината

1.1. Природо-географски условия

Община Борино е разположена в югозападната част на Родопския масив и включва пет населени места – с. Борино, с. Ягодина, с. Буйново, с. Кожари и с. Чала.

Общата площ на община Борино е 173,2 кв.км, гъстота на населението 23,1 човека/кв.км.

Средна надморска височина – 1391 м

Хоризонтално разчленение – 2,2 км/кв.км

Вертикално разчленение – 260 м

Климат- умерен, континентално- преходен

1.2. Демографска характеристика

1.2.1 Структура на населението

Територията, която заема община Борино е 173,2 кв.км, което представлява 5,2% от територията на Смолянска област.

В административната структура на общината са включени пет населени места с население 4548 души, в т.ч. Брой жени-1697, мъже-2094, деца -757.

Структурата на населението по пол в общината е 97 жени на 100 мъже. /За сравнение – в ЮЗРП съотношението е 107 жени на 100 мъже/.

Делът на населението от турската етническа група в община Борино е над 70%.

Възрастовата структура на населението е от регресивен тип. Намалява трудоспособното и репродуктивното население на района.

- Коефициент на възрастова зависимост/ КВЗ/

КВЗ 60+ 31,2%

КВЗ 65+ 21,5%

1.2.2 Структура на населението по степен на образование:

1999 г.	47,702 %
2000 г.	46,671 %
2001 г.	47,537 %
2002 г.	45,910 %
2003 г.	45,0 %

Висше	123
Полувисше	93
Средно	1200
Основно	1227
Под основно	1130
Неграмотни	106

1.2.3 Безработица

Безработицата в общината е в резултат от закриването на почти всички съществуващи цехове и други предприятия.

Ниво на безработица в община Борино - 20,39% Временно заети по програма по заетостта – 160 човека, който не са включени в процента на безработицата. Имайки в предвид това реално нивото на безработицата е 35 %.

В момента функционират:

- цех към "НИТЕКС" АД – наети 60 човека;
- обувен цех „Барон“ – наети 25 човека
- шивашки цех ЕООД „Бонгу“ – наети 90 човека
- шивашки цех „Дейзи-М“ ООД – наети 118 човека
- шивашки цех „Топтекс“ АД – наети 50 човека
- дървообработващи предприятия – наети 150 човека.

Относителен дял на наетите в индустрията от общия брой наети лица – 39,28%

Относителен дял на заетите в земеделските стопанства /данни от 2003 г./ - 55,8%

Средна годишна работна заплата – 2002 лв.

2. Развитие на стопанския сектор

Икономиката на общината е с промишлено-аграрна структура. Районът на Борино е характерен животновъден район за говедовъдство и овцевъдство. Общината разполага с висококвалифицирани агроспециалисти. Животните се отглеждат от индивидуални стопани в селата от общината, във

полупазарни земеделски стопанства-342 броя, от които 106 са регистрирани като земеделски производители.

2.1. Селско и горско стопанство

Територията на община Борино е 173228 дка, като селскостопанския фонд обхваща 54105 дка- 31 %. От тях 4300 дка са ниви, 7000 дка – ливади, около 8 000 мери и пасища. Преобладава земя 9-та и 10-та категория. В с. Борино земята е 9-та категория, а в с. Буйново – 10-та. По-голяма част от почвите са кафяви горски и сиви горски.

Земеделието е ориентирано предимно към картофопроизводството, което е важен поминък за отделните домакинства. Проблем представлява пред картофопроизводителите реализацията на продукцията, същите се принуждават да продадат под себестойността ѝ.

На територията на общината функционират две мандри, които предлагат на пазара екологично чиста продукция.

Животновъдството е добре развито. Община Борино предлага добри възможности за отглеждането на овце и крави имайки в предвид наличието на паша.

Съотношението земеделие към животновъдство е около 70 към 30.

Горските територии обхващан 116743 дка- 67% от територията, в т.ч. 90894 иглолистни гори и 3391 дка широколистни.

2.2. Транспортна инфраструктура

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска. Липсват пътища от първи и втори клас. Има един третокласен път III-197. На територията на общината има около 80 км пътища III и IV клас и местни пътища. Общината стопанисва и поддържа около 32 км четвъртокласен път и около 30 км местни пътища. Пътно управление, гр. Смолян поддържа около 18 км. 25% от пътищата- т.е. 8 км, поддържани от общината се без трайна настилка.

Железопътен транспорт на територията на общината няма.

За всички видове превози се използва автомобилен транспорт. Транспортното обслужване на населението в Община Борино се осъществява от частни превозвачи – еднолични търговци.

2.3. Водоснабдяване и канализация

Населените места в общината са захранени от собствени водоизточници. Необходимо е да се извърши реконструкция и модернизация на изградените водопроводни мрежи и съоръжения. Канализацията в с. Борино и с. Ягодина е изградена – 90 %. В с. Чала се изгражда, а в останалите населени места тя е частично изградена около 60 %. **Замърсителите** на

речните водите са преди всичко от битов характер. Предстои проектиране и изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в с. Борино.

2.4. Съобщителна инфраструктура

Всички населени места в община Борино са телефонизирани. Качеството е относително добро. Има връзка с мобилни оператори.

2.5. Електроснабдяване

Електроснабдяване район Борино осъществява електроразпределението на територията на общината . Всички селища в общината са електрифицирани. В нито едно населено място няма монитано т.н.електроспестяващи лампи.

2.6. Образование

2.6.1. Предучилищно образование

Бъдещето на една държава са нейните деца. На територията на общината функционират 3 ЦДГ . В тях са изградени 6 целодневни. Детските заведения се посещват от 132 деца. В детските заведения работят 13 педагози и 13 човека помощен персонал. Персоналът има добра квалификация, което позволява осъществяването на една добра възпитателна и образователна дейност. Материалната база позволява на всички деца от общината да посещават детска градина.

Броят на децата в тях обаче прогресивно намалява, като причините са общоизвестни – намалена раждаемост, в предвид неблагоприятните социално икономически перспективи, миграция сред младежите и отрицателен прираст. Изходът може да бъде в различни младежки програми за осигуряване на заетост и адекватна социална политика.

2.6.1.1 Проблеми на предучилищното образование

- остаряла материална база в Ягодина, Буйново и Кожари.
- Намаляване броя на децата
- Неритмична посещаемост
- Недостатъчни средства на общинския бюджет за финансиране на детските градини
- Няма възможност за назначаване на медицински персонал в ЦДГ-Борино.

2.6.1.2 Перспективи за развитието на предучилищното образование

- Постепенно преминаване към частно предучилищно възпитание

- Въвеждане на чуждоезиково обучение
- Засилване на финансовото участие на училищното настоятелство

2.6.2 Училищно образование

На територията на общината съществуват едно начално училище, две основни и едно СОУ с общо 422 ученика. В училищата работят 62 педагози и 25 човека помощен персонал. Голяма част от педагозите са с висше образование, което гарантира добрата подготовка на учениците.

Материално-техническата база като цяло не е добра. Ежегодно осигуряваните средства за летни ремонти като цяло са недостатъчни, несъвременни санитарни възли, остаряла материално-техническа база и мебелировка, недостатъчна компютърна техника. Отоплението е с течни и твърди горива.

Въпреки трудностите, с гордост може да се каже, че голям брой от завършилите общинските училища са приети в елитни средни училища и университети.

2.6.2.1 Проблеми

Много тревожна е трайната тенденция за намаляване на раждаемостта. За съжаление това налага сливане или закриване на паралелки. Налице е вече закриването на началното училище.

Един сериозен проблем е и затруднението на общината да финансира училищата.

2.6.2.2 Перспективи

- Активно участие на училищното настоятелство както във финансирането, така и в управлението на училищата
- Постепенно засилване на автономността на учебните заведения
- Създаване на равни условия за частни и държавни училища.

2.7. Култура

За съжаление поради липса на финансиране почти липсва читалищна дейност. Единствените културни прояви остават училищните тържества.

2.8. Екология

Екологичната обстановка в общината като цяло се характеризира с добри показатели по отношение чистота на отделните компоненти на околната среда: атмосфера, води, почва. Утвърдената структура на икономиката не предполага отделяне на вредни емисии в атмосферата. В отоплителните сезони, когато като енергиен източник се използва предимно

твърдо гориво, се повишава концентрацията на замърсители във въздуха, но в рамките на допустимото.

На територията на общината не са регистрирани случаи на завишено ниво на шума.

Радиационният „гама“ фон е в границите на нормите. За периода 2000-2004 година няма регистрирани стойности по-високи от посочените. Основният радиационен фон за България е 0,02-0,03 mR/h.

Водата за питейни и битови нужди е с добри параметри. Успоредно с това предстои изграждане на пречиствателна станция за отвеждане и пречистване на битово-фекални води в с. Борино. Общината има проектна готовност за изграждане на водоем от 500 м³ /Комплекс от Водоем 2x500-и Пречиствателна станция към Генерално водоснабдяване-Борино/.

Съществуват депа за битови отпадъци в общината, които са изцяло криминални и нерегламентирани. В тази връзка община Борино е определила нова площадка за временно депониране на отпадъците от където ще се организира тяхното извозване до Регионалното депо в с. Барутин.

Общинска администрация Борино е стигнала до извода, че стабилната екологична обстановка е добра предпоставка за привличане инвеститори с екологични производства, както и за стремеж на вече трайно установилите се такива да опазват околната среда, поради което ще се разработват конкретни проекти за подобряване и опазване параметрите на екологичната среда.

2.9. Туризм

2.9.1 Ресурсно многообразие

В границите на община Борино са описани около 200 висши растения, някои от които са от първостепенно биологично и научно значение. От тях защитените от закона са 69 вида, а 11 са включени в Европейския списък на редките, застрашени и ендемични растения. В Червената книга на България са вписани като застрашени и редки 100 вида.

- ❖ Алпийски повет (*Clematis Alpina*) - многогодишно тревисто растение с катерливи стъбла, залавя се с листните дръжки за храстите и иглолистните дървета. Този вид е защитен у нас и включен в Червената книга.

Сред родопските растения има 95 ендемични - 56 балкански и 39 български. Има растения, които се срещнат само в Родопите и никъде другаде. Някои от тях са:

- ❖ Родопски силивряк (*Haberlea rhodopensis*) – многогодишно растение с тъмнозелени назъбени листа, цветовете му са виолетови. Расте по варовиковите скали. То е балкански ендемит, остатък от древна флора, устоял на промените през ледниковите периоди. Легендата разказва, че е поникнало от кръвта на Орфей.

- ❖ Родопското омайниче (*Geum rhodopaeum*) расте из влажните планински ливади, цъфти с ярко оранжево-червени цветове. То е български регионален ендемит.
- ❖ Родопското лале (*Tulipa rhodopea*) се среща върху варовити скалисти места, цъфти с яркочервени едри цветове с черно петно в основата. То не вирее никъде другаде по света освен в Родопите.

Като цяло в региона растителното богатства не е добре проучено. Открити са над 200 вида и подвида висши растения, а се предполага че са повече. Недостатъчно проучени са гъбите, лишейте, мъховете и почвените водорасли.

На територията на общината има един резерват известен като Биосферен резерват "Кастракли" и още два природо защитени обекта- "Буйновско ждрело" и "Дяволски мост с водопада".

Във вековните гори на община Борино се срещат плодовете на виреещата от векове на родопска земя горски боровинки, горски ягоди, малини и шипки. В тях могат да се намерят различни видове вкусни гъби - манатарки, масловки, сърнелки , пачи крак и др.,Освен това може да си наберете букет от различни благоуханни билки - риган, мащерка, кантарион, бял равнец, здравец и др.

Фауната е представена с многообразие от животни, много от които са с национално, европейско и световно значение – мечки, вълци, глигани, сърни, елени, муфлони, диви кози, глухари, скалолазки, орли, соколи, сови, зайци и други дребни хищници.

Средната надморска височина на района /землище Борино/ е 1200 м., **почвите** са кафяви-горски. Горският фонд е над 5280 хектара, като преобладават смърчовите и борови гори. Интересно е хибридно дърво в м. "Кабата", представляващо смес от кора на бял бор и корона на смърч.

На територията на общината се намира **биосферен резерват "Кастракли"- природна забележителност обявен със заповед №508/28.03.1968 г. и със Заповед №1094/03.12.1986 г. е обявена буферната му зона.** Резерватът е с обща площ 124 ха. Създадена е с цел да се запази вековната черборова гора, скални групи и характерен природен пейзаж. Той впечатлява с извънредно красивия си ландшафт, с величествените отвесни скали, вековни гори от чер бор, ела, бук, явор, воден габър и трепетлика, както и много смесени горски насаждения, които не се срещат на други места в страната. По-голяма част от насажденията са на средна възраст повече от 200 г. Средната надморска височина е 1200 м. Най-високата му точка е 1291,3 м., а най-ниската 911м. Теренът е много разнообразен, силно пресечен на места ,със стръмни и много стръмни скатове-в южната си част, а на други места със слабо наклонени склонове/северните/. Стръмните и дълги скални образувания с отвесни скали са много живописни с разнообразни первази и тераси. В резервата се среща богат и разнообразен животински и растителен свят. Установени са 25 растителни вида с природозащитен статут. От включените в Червената книга на България за територията на природния резерват "Кастракли" са

установени 12 вида, от които един с категория "застрашен" и 11 с категория "рядък".

Общината има за цел част от тази красива местност са се обяви за вилна зона със цел развитие на туризма и привличане на инвестиции в тази сфера.

В местността "Кастракли" е създадено едно уникално високопланинско плато на площ 5 ха.

Според изследванията на учените, **местността "Кастракли" е второто място**, където през периода май – юни – юли се среща най-голямото струпване на повече от половината познати пеперуди на Балканите...

2.9.2. Културно-историческо наследство:

Борино

Селото е разположено между склоновете на Кайракавалу и Ярбурунския рид на 1140 м н.в. Предполага се, че селището е възникнало по време на османското владичество на мястото на юрушка стоянка-периода 1750-1800 г. Първите писмени данни за селото са от 1842 г.

В землището му са открити: палеолитно находище (м. "Кастракли"), следи от първобитния човек от мустерската епоха и тракийски некропол от X-XI в., съответно в местностите Чакмакль, Чакмакльдере и в сегашната м"Валтата".

От североизточния край на селото поема туристическа пътека (5 км), паралелна на полският път, която прави няколко големи серпентини, набира височина, от която се разкрива обширна гледка към Боринската котловина и селото, както и към небезивсетните Ягодниска скала и Кайрански камък.

Девствената природа, екологично чистите: въздух, вода и почви, красотата на Западните Родопи и битовите условия са подходящи за екологичен, селски, културен и алтернативен туризъм. Същевременно това е едно сериозно предизвикателство пред общинното ръководство всичко това да се Запази и доразвие разумно и балансирано. В общината са сертифицирани 5 семейни хотела, доизграждат се още 4, което да отговаря на нарастващите нужди от места за настаняване в общината като цяло.

Село Ягодина е разположено в близост до българо-гръцката граница на около 30 км от гр. Девин и 34 км от гр. Доспат. Граничи със с. Триград. Пътят за Ягодина минава през невероятно красивото "Буйновско ждрело"-природна забележителност и се вие покрай горното течение на р. Буйновска. **Природна забележителност "Буйновско ждрело"- обявено със Заповед №995/21.04.1971 г. на МГГП.**

На 2 км встрани/ вдясно/ по пътя за с. Ягодина се намира местността Хайдушки дол, известна с ПЗ- **"Дяволски мост и водопада"** – природно скално образование, за което легендата разказва, че може да бъде преминато само от Дявола-природна забележителност обявена със **Заповед №535/25.09.1978 г. на КОПС.**

Районът е любимо място за пещерняци и туристи заради многобройните забележителности, туристически пътеки и над 120 пещери- неблагоустроени. В с.Ягодина са ертифицирани- един малък семеен хотел със снек бар и три частни квартири.

От селото започват три екопътеки с различна трудност и продължителност. Най-голямата забележителност на селото е намиращата се в непосредствена близост (на 2 км след разклона за селото) **Ягодинска пещера**, която със своите 10 км лабиринти е най-дългата пещера в Родопите, годишно се посещава от около 17 000 туристи, 30% от които са чужденци.

На 2 км. югозападно от с. **Чала** се намира живописният **връх Виденица /известен и като Гьозтепе – турски/**. Височината от 1652 м. дава възможността за оглед във всички посоки.

На върха се срещат едри валчести камъни и остатъци от древни зидове. Съществува предположение, че тук се е намирало известното в древността светилище на Бог Дионисий,което се е стопанисвано от тракийското племе беси. На върха се е намирала ротонда с колонада и кръгъл отвор на покрива, както и олтар за жертвоприношение. Останките вероятно са от този храм. От върха се разкрива впечатляваща гледка към море от зелени гори с острови от величествени скали, а при ясно време може да се види и част от Бяло море.

В **местността "Ферма"** на 12 км.-северо-западно от с. Борино се намира историческо-архитектурен паметник: **„мост-Кемера"**. Той е едноарков, граден от ломени камъни и спойка от бял хоросан. Части от лицевата зидария и ъглите на хубаво извитата арка са оформени с добре обработени камъни. Настлан е с настилка от дребен речен камък. Отворът на моста е 32,40 м , а ширината - 3,60м., светла височина –6 м. Доизграден е през 16-17 век-върху съществуващ римски мост. Посещавайки го туристите имат възможността да се докосват до историята.Мостът е бил част от важно търговско-стратегическо трасе по който са преминавали кервани, на път За Драма през Никопулис ад Нестум (Неврокоп).

От **занаятите** в района са добре съхранени и се практикуват дърворезбарството, дървообработването, а от"женските" занаяти – тъкане на хоризонтален стан, плетачество, гайтанджийство, везба.

Традиционните практики в земеделието и животновъдството все още се използват масово в региона и поддържат живи традиционната родопска кухня, свързана с картофопродукция, млечните и животински продукти.

2.9.3 Профил на частния туристически бизнес

През последните години се наблюдава тенденция към увеличаване на дела на частните инвестиции в създаването и предлагането на туристически продукти и услуги.. В общината има местен туристически инфоцентър и няколко неправителствени организации които се занимават с туризъм, опазване на околната среда, популяризиране на района.Към настоящият Момент няма туроператорски фирми в общината, такива има в Пампорово, Смолян, Девин. Те са специализирани главно в предлагането на ски-туризъм и балнеолечение и организиране на походи по туристически маршрути.

В региона вече работи ресурсен център за подкрепа на местния бизнес-със седалище гр.Девин-Бизнес център.

Значителен брой местни предприемачи вече предлагат услуги на туристи в малки семейни хотели, организират се преходи по маршрути, свързани с природното и културно-историческо богатство на района . Най-голям брой туристи има през месеците юли, август и октомври. Най-много посещения на българи се наблюдават през месеците юли и октомври, а от чужденци през юли и август. Една трета от нощувките са на чужденци.

Родопчани са известни с традиционното си гостоприемство и умения да предлагат изключително вкусна местна кухня.

Слаби страни

Въпреки ценните ресурси на община Борино -не е организирана система за интерпретация на природното и културно наследство. Предприемачите и директните доставчици на услуги се нуждаят от развитие на уменията си както в сферата на управление на бизнеса, така и по отношение на професионалното посрещане на гости. Необходимо е да се разработи система за сертифициране на качеството на предлаганите туристически продукти.

Инвеститорският интерес все още не се е фокусирал върху разработване на нови допълнителни услуги и атракции в региона. Предприемачите в сферата на туризма не са обединени в браншови организации.

Възможности

Районът има потенциал за развитие на екотуризм , маршрутно-опознавателен туризм , наблюдение на уникалния за България ландшафт, съхранената природа – флора и фауна, риболова, екстремните преживявания, пещерния туризм, кулинарен туризм, ловен туризм, фото туризм и етно туризм-всичко това е и една предпоставка за намиране на препитание на местното население.

Некоординираните и донякъде хаотични действия на донорските програми в района са причина за недостатъчно ефективното оползотворяване на наличните ресурси, дублиране на усилия и недостатъчно устойчиви резултати.

Действия:

- ❖ Създаване или заимстване на модел за база-данни за туристическите ресурси;
- ❖ Интегриране на модела в дейността на центрoвете;
- ❖ Обучение на персонала;
- ❖ Дизайн и отпечатване на информационни и интерпретативни материали за нуждите на центрoвете;
- ❖ Промоция на туристически борси.

Индикатори:

- ❖ Брой включени в мрежата центрoве;
- ❖ Повишен интерес на туристите към региона.

2.9.4. Приоритети за развитие на туризма :

Мярка 1. Обезпечаване и подобряване на местата за настаняване

Кратка обосновка:

Настаняването на туристите е ключов елемент в туристическото предлагане, който оказва силно влияние върху степента на туристическо развитие и върху самите райони. В много райони на страната туристическото развитие е възпрепятствано от липсата на места за настаняване, докато в други райони основният недостатък е качеството /стандарта на тези места и свързаните с нея услуги.

Цели:

- ❖ Повишаване обезпечаването на туристическите услуги чрез увеличаване на местата за настаняване в по-малко развитите туристически райони
- ❖ Повишаване обезпечаването на туристическите услуги чрез подобряване на качеството /стандарта на местата за настаняване и разширяване на обхвата на услугите, свързани с нея във вече развитите туристически райони

Дейности:

- ❖ Подобряване и/или разширяването на местата за настаняване (малки хотели, предлагащи легла и закуска, туристически хижи, общежития др.)
- ❖ Оборудване на местата за настаняване
- ❖ Въвеждане и постигане на стандарти за качество

Крайни бенефициенти:

Агенция по туризма (необходимо е да се съгласува)

Крайни ползватели:

Туристическите малки и средни предприятия

Крайни резултати:

- ❖ брой финансирани проекти
- ❖ брой създадени легла
- ❖ брой легла по-висока категория

Мярка 2 Осигуряване и подобряване на туристическа инфраструктура

Кратка обосновка:

Обезпечаването на туристическата инфраструктура е от важно значение за атрактивността на туристическия район, обхвата на туристическия продукт, задоволяващ по-голям диапазон от нуждите на посетителите, диверсификацията на туристическото предлагане и като краен резултат увеличаване на приходите от туризъм и положително въздействие върху местните общности. Особено е важно да се подходи към някои ключови нужди на туристическото развитие като диверсификацията на продукта и сезонната (и териториална) концентрация на населението.

Цели:

- ❖ Развитието на интегрирани туристически продукти за различните териториални зони в България със специфичен поминък, базиран на система от различни многоцелеви видове туристическа инфраструктура.

Дейности:

- ❖ Реконструкция, подобряване, защита на туристическите атракции /природни, културни/, включително реставрация на исторически сгради, подобряване на музейните експозиции, средства, необходими за защита на природата и др.
- ❖ Строеж, реконструкция и обновление на инфраструктурата, подобрявайки по този начин околната среда и функционирането на атракциите /напр. паркинги, осветление, обществени тоалетни, зелени площи, алеи за разходка и др./ (места за отдих и култура)
- ❖ Строеж, реконструкция, обновление /осъвременяване и разширяване на пътеки за разходка, катерене, маршрути за езда и колоездене, места за пикник и др.
- ❖ Детски / спортни съоръжения и съоръжения за отдих

Мярка 3 Развитие на продукти и услугите на различните дестинации и техният маркетинг

Кратка обосновка:

Ефективното развитие на туризма в община Борино изисква не само единични атракции и съоръжения, а комплексен туристически продукт, който в повечето случаи е регионален по обхват, т.е. общия комплексен продукт на съответната дестинация трябва да бъде развит и рекламиран на пазара и това може да се постигне изключително с колективни действия, осъществявани от обществените организации и/или неправителствените организации в туристическия сектор в партньорство с общината.

Цели:

- ❖ подобряване на комплексния маркетинг на дестинациите, усъвършенстване на продукта и услугите с регионално значение и обхват и насърчаване на местно- регионалното- трансгранично сътрудничество и партньорство
- ❖ повишаване на регионалната атрактивност за туризма и принос за увеличаване на регионалните приходи и заетост

Дейности:

- ❖ Подготовка на и местни промоционални материали
- ❖ Промоционални и информационни кампании
- ❖ Развитие на (регионални) туристически продукти
- ❖ Организация на събития, които са туристическа атракция (напр. фолклорни фестивали др.)
- ❖ Консултантски услуги за малките и средни предприятия
- ❖ Проучване на пазара
- ❖ Подкрепа на изграждането и укрепването на регионалните партньорства в сферата на туризма (регионални туристически асоциации)

Крайни бенефициенти:

Общината, Регионални туристически асоциации, Местни туристически асоциации

Краен продукт:

- ❖ брой финансирани проекти
- ❖ брой произведени промоционални материали
- ❖ брой подпомогнати маркетингови кампании
- ❖ брой обезпечени маркетингови проучвания и стратегии за развитие
- ❖ брой подпомогнати регионални партньорства

2.10. Търговия и услуги

В последно време се наблюдава скок в развитието на търговията и услугите. Откриват се търговски обекти, хотели и ресторанти. Това от една страна води до увеличаване на заетостта /възникване на семеен бизнес, самонаемане/, от друга страна е предпоставка за ускореното развитие на туристическия сектор.

2.11. Съответствия с Областната стратегия за развитие и Регионалния план за развитие.

В резултат на обстоен анализ на общините в Южен централен район на планиране, община Борино отговаря на критериите за изостанал селски район, изостанал граничен район, изостанал планински район.

3. SWOT анализ на община Борино

Идентификацията на външните фактори, разглеждани като благоприятни възможности и потенциални заплахи, както и на вътрешните фактори, разглеждани като силни и слаби страни на общината, е извършена по метода на мозъчната атака с участието на специалисти от община Борино и на експертите от разработващия екип.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<p>1. Добро географско положение.</p> <p>2. Благоприятен климат.</p> <p>3. Стабилна екологична обстановка</p> <p>4. Наличие на добри водоизточници.</p> <p>5. Създадени добри мрежи за ел. хранване.</p> <p>6. Добри и устойчиви традиции в земеделието и животновъдството</p> <p>7. Сравнително добро образователно и ниво на населението.</p> <p>8. Сравнително добра транспортно-комуникационна обеспеченост.</p>	<p>1. Влошена възрастова структура на населението, характеризираща се с преобладаващ брой възрастни хора, висока смъртност, ниска раждаемост.</p> <p>2. Недостатъчни финансови и трудови ресурси за развитие на общината.</p> <p>3. Неизползване на природните дадености за развитие на туризма.</p> <p>4. Ниски доходи на населението и нисък стандарт на живот.</p> <p>5. Недостиг на инвестиции за модернизиране на селскостопанското производство и за окрупняването на селскостопанските масиви, а оттам и за прилагане на модерни методи на земеделие и животновъдство.</p> <p>6. Недостатъчна възможност на младите хора да се реализират.</p> <p>7. Наличие на нерегламентирани сметища.</p>

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<p>1. Природните дадености и наличието на жилищен фонд са подходящи условия за развитие на културно-познавателен, планински, ловен и селски туризъм.</p> <p>2. Рационално използване на обработваемата земя за производство на традиционните за общината култури.</p> <p>3. Оптимално използване на пасищата за развитие на животновъдството.</p> <p>4. Динамизиране на отношенията със съседните общини и развитието на сътрудничество за решаване на общи проблеми.</p> <p>5. Изграждане на напоителни системи.</p> <p>6. Възможностите, които се откриват пред общината за финансиране на различните инфраструктурни проекти могат да дойдат по предприсъединителната програма САПАРД и други предприсъединителни фондове, а след 1 януари 2007 г. по структурните фондове на Европейския съюз, от държавния бюджет, финансови институции и от частни инвеститори, заинтересовани от развитието на икономиката и туризма в региона.</p>	<p>1. Липса на достатъчно ресурси за развитието на икономиката и увеличаване заетостта в общината.</p> <p>2. Политическа нестабилност в страната, която намалява атрактивността на региона за чуждите инвеститори.</p> <p>3. Липса на регионални инвестиционни фондове и рисков капитал.</p> <p>4. Невъзможност на местния бизнес да се бори с натиска на европейската конкуренция.</p> <p>5. Увеличаване броят на социално слабите.</p> <p>6. Голяма зависимост от националното бюджетно финансиране.</p>

Оценката на силните и слабите страни, възможностите и заплахите за развитие дава възможност за инициране и подпомагане на проявленията на синергиен ефект, произтичащ от взаимното допълване на отделните направления за развитие на общината.

Смисълът на оценяването на факторите е да се прецени на какво може да разчита общината в бъдеще, кои свои страни да развива, от какво да се предпазва и на какво може да разчита. Видно е, че сред общия брой на идентифицираните вътрешни и външни фактори по-голямата част от тях са с негативно действие, т.е. определят се като вътрешни слабости или като заплахи на външната среда. По-малката част са позитивни – силни страни и благоприятни възможности. Това все пак не е най-неблагоприятното състояние, тъй като е очевидно, че от факторите на външната среда, по-голямата част са благоприятни, т.е. има реални възможности за елиминиране на заплахите и за преодоляване на слабите страни. За тази цел обаче трябва да се мобилизират силните страни на общината и да се използва потенциала на външните възможности.

Благоприятни възможности, произтичащи от предстоящото членство на страната в ЕС, държавната политика, макроикономическата стабилност и др. са външни елементи; опасностите, причинени от влошената демографска картина, състоянието на пазара на труда, лошата конкурентноспособност на икономиката и ниската инвестиционна активност също са външни елементи. Доброто месторазположение на общината, природно-географските дадености, културно-образователното равнище на населението и др. (силни страни) са вътрешни елементи, както и недоброто състояние на основните отрасли, застъпени в общината – промишленост, селско стопанство и туризъм, екологията, отлива на работна сила, ниските доходи на населението (слабости).

Стратегиите изтъкват ролята на външните благоприятни възможности; всъщност те подсилват силните страни на общината (подобряване на инфраструктурата за по-добро функциониране на икономиката), прекратяват слабостите (използване на чужди инвестиции за разработване на частния сектор), неутрализират рисковете и опасностите (включването в процеса на разширяване на Европа). Ролята, изиграна от външните благоприятни възможности не изключва възможността за развитие, произлязло изключително от фактори и ресурси в рамките на общината, но също тя (ролята, изиграна от външните благоприятни възможности) може да подсили и ускори процеса на развитие, като осигурява предпоставки за използването на ресурсите

Трите стратегии произлизат от външно/вътрешни връзки (подсилваща стратегия), външно/вътрешни - във вътрешността на общината (завладяваща стратегия) и външно/вътрешни - извън общината (мобилизационна стратегия). **Първата стратегия** включва фактори и ключови ресурси, които вече съществуват в или извън общината. Тази стратегия цели да подсили

силните страни на общината с външни ресурси и да използва тези силни страни за привличане на чужди инвестиции.

Втората стратегия използва вътрешни и външни средства, за да обхване слабостите (модернизацията на индустрията, подобряване на местната инфраструктура, обучаване на административни служители и т.н.) или да редуцира техния ефект (недоверието и стереотипите, произлизащи от липса на опит и познания за пазарните механизми или др.п.).

И накрая, **третата стратегия** използва същите инструменти като предишните две, но е насочена към преценяване на тези рискове и опасности, които могат да затруднят развитието на общината. Тя мобилизира вътрешни и външни фактори и ресурси, за да предпази онези дейности, които спомагат за това развитие.

Подсилваща стратегия (O←→S)

Подсилващата стратегия цели изтъкването на най- значимите елементи в рамките на общината, чрез набор от благоприятни възможности (O), които също могат да предизвикат такива.

1. Географското разположение на общината би могло да бъде по-ефективно използвано чрез разработването на европейската система от пътища, развитието на туризма и най- вече чрез подкрепа от страна на ЕС и други международни организации (Световната Банка и др.). Последните могат да сътрудничат при създаването на защитни агенции за икономическите инициативи и включването на институционални и икономически специалисти.

2. Благоприятното географско разположение, забележителното историческо и културно наследство и липсата на етнически конфликти, - всички тези елементи повишават ролята на туризма и спомагат за подобряването на икономиката и намаляване на безработицата.

3. Процесите на интеграцията оказва положително влияние на развитието по следните линии:

- хармонизиране и връзка между различните агенции, които имат различни индивидуални отговорности (компетенции) и са определени от държавата, за да владеят регионалната политика;
- представяне на интересите на граничните области пред Европейските и национални власти;
- идентифициране и координация на създаването и изпълнението на съвместни проекти със средства, получени от ЕС или други донори;

4. Създаване и използване на различни възможности за използване на благоприятните природо-климатични условия за развитие на селското стопанство.

5. Очакваният засилен интерес към България като туристическа дестинация след приобщаването към ЕС ще повиши инвестиционната активност в туристически продукти. На тези очаквания трябва да се отговори с добре разработени програми и проекти за алтернативен туризъм (познавателен, селски, ловен).

Стратегия на завладяването (O→W-S→W)

Обекта на стратегията на завладяването е да трансформира и в крайна сметка да минимизира слабите страни на общината, използвайки цялата същност на външните благоприятни възможности и вътрешните силни страни.

1. Първият аспект е свързан с пътната инфраструктура: развитието на съществуващите и създаването на нови транспортни връзки, които могат само да помогнат за подсилване на слабата икономика, която причинява емиграция и разработва доходен стандарт, отговарящ на нуждите.

2. Финансовите схеми на ЕС – съдействат много в тази посока не само по отношение на количество (финансовите средства), но също и на качество (идеи). Тази намеса спомага за развитието на частния сектор, подновяване на производствените структури и за обучение на административните служители.

3. Процесът на разширение на Европа на изток ще изиска серия от промени: прогресивна свобода на движение на работната сила (чиито професионални умения ще са полезни и от двете страни на границата), развитие на банковата система с цел подпомагане развитието на частния сектор, намаляване на междуетническото напрежение, там където то все още съществува.

4. Приобщаването към ЕС може да реши много от слабостите на общината, не само на икономическо (по-големи финансови ресурси, регулиране на конкуренцията и на пазара на работна ръка, обучение и т.н.), но и на инфраструктурно ниво и преди всичко на социално, където те се свързват с ниско самосъзнание и дават поводи за стереотипи, спорове и конфликти.

5. Висококвалифицираните кадри и възможностите за финансиране от европейските структурни и кохезионния фонд да се използват за решаване на инфраструктурните проблеми, за модернизиране на селското стопанство и обновяване материалната база и технологиите в промишлеността, което ще доведе до ангажиране на работна ръка и повишаване доходите на населението. От своя страна повишените доходи водят до нарастване на платежоспособното търсене и вторично стимулиране на инвестиционната активност (мултипликационен ефект).

Мобилизационна стратегия (O→T-S→T)

Обекта на тази стратегия е да се използват силните страни на общината и външните благоприятни възможности, за да се минимизират рисковете и опасностите, произтичащи най-вече от слабата икономика, която води до миграция, конкуренция и зависимост от чужди капитали, невъзможност за съблюдаване на принципите на устойчивото развитие, натрупване на екологични проблеми.

1. Рисковете, резултат от конкуренцията и от задълбочаване на вътрешнорегионалните социално-икономически различия, които могат да съществуват ще избледнеят след построяването на Европейските коридори и при налагането на интегрируема икономика, характеризираща се с уеднаквяване нивото на развитие. Тези последни два елемента от силните страни, дават своя принос веднага след пълното им прилагане - да прекъснат миграцията от общината, да намалят зависимостта от чужди капитали, да осигурят защитни структури за бизнеса (Търговска Камара), да увеличат степента на административна и/или политическа автономност на регионално, областно или общинско ниво, да подкрепят активността на предприемачите.

2. Високото образователно ниво на работната ръка и продуктивното селско стопанство, в съчетание на очакваното подпомагане на селскостопанското производство от Европейския фонд за развитие на селското стопанство, могат да допринесат за спиране на миграцията, увеличаване на активността на гражданското общество и намаляване на безработицата.

3. ЕС и другите международни организации (Световната Банка и др.) могат да помогнат при разработването на програми, които биха намалили миграцията от общината или биха изгладили социално-икономическите различия, но също така могат да спрат корупцията и организираната престъпност, като наложат строг административен контрол.

4. Общият интерес на управляващите към сътрудничеството и зачитане правата на малцинствата може да ускори създаването на защитни структури, да децентрализира някои политически и административни отговорности, да намали конкуренцията при инициативите чрез съвместно използване на ресурсите.

5. Включването на общината в общата европейска регионална структура ще доведе до стабилност в политическата рамка, ще установи европейски екологични норми и изисквания, ще намали държавната централизация и ще увеличи активността на гражданското общество.

II. Визия, приоритети и мерки за развитие

Формулирането на визията, целите, приоритетите, подцелите и задачите за икономическото, инфраструктурното, социалното и духовното развитие на общината през периода 2007-2013 г. е свързано с необходимостта да се решават в оптимална за момента степен проблемите на отделния човек и на населените места.

Основа за техния избор представляват изводите и оценките в направения анализ, свързани с географското разположение природните дадености, силните и слабите страни, възможностите и заплахите за развитие на общината.

Заедно с това, следва да се отчете и неопределеността на икономическата среда в прехода към пазарна икономика, която изправя пред големи рискове производствената и бюджетната сфери. Извършеното по реализиране на реформите в страната и прогнозата за макроикономическата обстановка в страната до 2013 г., предстоящото ни влизане в Европейския съюз след 1.I.2007 г. са ориентир за по-точно формулиране на целите и задачите на стратегическото развитие на общината и мерките за тяхната реализация.

Отчитането на постигнатите резултати във всестранното развитие на общината, особено по изграждането и благоустрояването, запазването на традициите в отделните сфери на дейност ще допринесе също за нейното развитие в тези трудни времена.

Търсенето на собствения път за развитие ще даде възможност на общината не само да оцени по достойнство постигнатото, нерешените въпроси, и най-важното ще вдъхне увереност на общинската администрация, на населението, че могат да се справят с новите реалности и предизвикателства.

Успешното формулиране на целите и задачите, и тяхната реализация е в тясна зависимост от разширяване на контактите с центъра – правителството, министерствата, агенциите, с други общини в областта и страната, и от други държави.

Визия:

Община Борино да се превърне във високо развит селскостопански и туристически център, с възможности за привличането на чужди инвестиции, с разширяваща се и обновяваща се инфраструктура, със съхранени културно исторически и природни забележителности, с високо квалифицирана работна сила и висок индекс на човешко развитие.

За да стане Община Борино такава, каквато всички искаме да я видим, ние ще работим за създаване на благоприятен инвестиционен климат с цел

стимулиране на инвестиционната активност за създаване на работни места и източници на приходи за нейните жители, за развитие на туристическия бизнес в съответствие със съвременните критерии и изисквания, за технологично и структурно обновяване на икономиката и повишаване на нейната ефективност, за възстановяване на традиционните селскостопански производства, за развитието на техническата и социалната инфраструктура, за създаване на благоприятна жизнена среда, гарантираща здравето, безопасността и удобството на всички граждани и гости на общината и високо качество на живота им. В изпълнение на тази мисия ще се стремим към използването на възможно най-ефективни, социално справедливи икономически, етични и демократични средства и ще насърчаваме поведение, което води до устойчиво развитие и хармония между човека и природата.

С цел изпълнение на декларираната визия са разработени приоритети, мерки и конкретни проекти за развитие на община Борино, които са представени по-долу:

ПРИОРИТЕТИ

- 1. Стабилизиране на общинската икономика и създаване условия и предпоставки за развитие на туризма.**
- 2. Подобряване на инженерната инфраструктура, по-нататъшното благоустрояване на общината и създаване условия за подобряване и съхраняване на чиста околна среда.**
- 3. Създаване на условия за устойчив растеж на развитието на доходите и заетостта, подобряване на здравеопазването, образованието и културното равнище на жителите на общината.**
- 4. Развитие на местното самоуправление и гражданското общество**

Общинският съвет и общинската администрация ще съобразяват своята дейност и с реализацията на основните приоритети в развитието, свързано с удовлетворяването на едни или други цели, както в средносрочен, така и в краткосрочен план. Приоритетите са уточнени при спазване на главните принципни изисквания.

Първо, приоритетите са изведени след оценяване зависимостта на целите и задачите, на реалните условия и ресурси за тяхната реализация. По този начин отделните стратегически цели на развитие се допълват с набор от приоритети.

Второ, обект на дейността на Общинския съвет и общинската администрация са приоритети с подчертано общински характер, които в

някои случаи могат да се покриват с приоритетите на областно и национално ниво.

Трето, всеки от приоритетите може да бъде свързан с една или повече цели на план за общинско развитие и за практическата дейност на общинската администрация.

ПРИОРИТЕТ 1 - Стабилизиране на общинската икономика и създаване условия и предпоставки за развитие на туризма.

Мерки:

1.1 По-нататъшно развитие на селското стопанство за решаване продоволствените проблеми на живеещите на територията, на туристите и гостите на общината

По-нататъшното развитие на селското стопанство в общината следва да се стимулира чрез формиране на предпоставки за възстановяване на производството на традиционни за района селскостопански производства и търсене на нови ефективни селскостопански ниши, свързани със специфичните условия в общината и трябва да отчете възможността от чувствително развитие на туризма и увеличаване туристическия поток. С предимство и в съответствие с подходящите условия да се развива овцевъдството и говедовъдството. Главната цел в развитието на селското стопанство е да се задоволят основните продоволствени нужди на населението и гостите на общината.

Подцелите са:

- Създаване и поддържане на благоприятна икономическа среда за изграждане и развитие на жизнеспособни земеделски стопанства.
- Осигуряване на условия за производството на необходимите за общината земеделски продукти.
- Осигуряване на стабилно равнище на доходите на земеделските производители.
- Постигане прогнозните показатели за развитие на растениевъдството и животновъдството с оглед гарантиране изхранването на жителите и гостите на общината.
- Постигане средно годишен ръст на селскостопанското производство с 10%.

Реализирането на Мярка 1.1 и подцелите в развитието на селското стопанство изисква предприемането на следните конкретни действия:

- Организационно-управленски и програмни.

- Спазване на необходимите агрономически и зооветеринарни изисквания.
- Създаване на необходимите материално-технически и кадрови предпоставки.

Те ще се изразят в:

- приемане програма за развитие на селското стопанство в общината.
- съдействие на новите производствени структури, кооперации, сдружения, отделни фермери за тяхното организационно укрепване и икономическо стабилизиране.;
- настояване пред компетентните държавни органи за създаване на преференциални кредитни условия за обновление на машинния парк;
- консултантска помощ на всички земеделски производители;
- създаване на единен кадастър и информационна система за управление на ползването и опазването на земеделската земя;
- спазване на агротехническите срокове при засяване и засаждане на основните селскостопански култури;
- грижи за засетите пролетници и есенници – пръскане с хибрициди, подхранване, борба с вредителите и създаване на организация за тяхното своевременно прибиране;
- реструктуриране на производството на растениевъдна продукция от страна на селскостопанските производители и рационално използване на ливадите и пасищата с оглед гарантиране необходимия фураж за животните;
- проучване и оказване съдействие при закупуване на животни, особено елитни и чистокръвни;
- проучване възможностите за осигуряване на целеви субсидии по предприсъединителните фондове на ЕС, а след 1 януари 2007 г. и на структурните фондове;
- провеждане на семинари за запознаване с новостите в селскостопанската теория и практика;
- подпомагане на земеделските кооперации, сдружения и частните стопани чрез фонд "Земеделие" и фонд "Мелиорации" за закупуване на нова селскостопанска техника, създаване на нови трайни насаждения, обновяване на мелиоративния фонд;
- компютъризация и създаване на информационна база за домакинствата и селскостопанските производители.

- изграждане на селскостопански пътища;
- рекултивация на пустеещи земи.

1.2 Рационално използване на природния потенциал, развитие на горското стопанство, създаване условия за чиста околна среда.

Подцелите са:

- Опазване, развитие и многофункционално използване на горите и горските ресурси.
- Производство на дървесина с високо технически качества и запазване субстанцията на насажденията.
- Оползотворяване на некачествената дървесина.
- Мерки за реализация.
- Организационни.
- Технически и технологически

Основни дейности и действия са:

- осигуряване на разширено възпроизводство на дървесина с високи технически качества в горите със стопанско предназначение;
- увеличаване защитно-водохранните функции на горите; регулиране запасите от дивеч и подобряване сградния фонд на територията на горското стопанство с оглед създаване на условия за развитие на туризма.
- провеждане на залесителни противоерозионни мероприятия;
- оптимизиране на мрежата от горски пътища и модернизация на наличната горска инфраструктура. Изграждане на трайни горски пътеки.
- създаване на подходяща организация за косене на трева, добиване на диворастящи гъби, горски плодове;
- извеждане на подходящи главни сечи в зрелите насаждения
- извеждане на отгледни сечи
- реконструкция на горите
- увеличаване на залесената площ чрез залесяване на част от голите площи;
- допълване на млади и средно издръжливи насаждения и култури – изграждане на предприятие за преработка на дървесина.

1.3 Усвояване на потенциала за развитие на различни форми на туризъм

Природните дадености и ресурси са добра предпоставка за развитие на туризма. Развитието на туристическия сектор е сред приоритетите и мерките на Националния план за развитие.

Регионалната политика също ще съдейства за развитието на туристическите функции на общините и ще се фокусира върху решаване на идентифицираните проблеми в туризма чрез съсредоточаване на ресурсите върху потенциала и създаването на нови местни туристически продукти, за да се повлияе както върху търсенето, така и върху предлагането на туристически услуги.

Туризмът може да се превърне в стратегия за общината.

Цел и подцели и задачи на усвояване на потенциала за развитие на различни форми на туризъм.

Цел: Създаване на организационни и финансови предпоставки за най-рационалното използване на природните дадености на общината.

Подцелите и задачите са:

- Очертаване основните направления за развитие на туризма – семеен, пешеходен, екотуризъм, младежки.
- Очертаване задълженията на общинската администрация и другите държавни органи и на частния бизнес за развитие на туризма.

Действията за реализация на целта, подцелите и задачите на усвояване на потенциала за развитие на различни форми на туризъм могат да бъдат:

- Програмни
- Материалноустройствени
- Организационно-управленски и кадрови

Основните дейности са:

- разработка на проекти за развитие на семейния, младежкия туризъм и екотуризма;
- изработване на необходимите туристически маршрути;
- подготовка на кадри за развитие на туризма;
- провеждане на активна маркетингова кампания на общинското ръководство;
- по-нататъшно подобряване на пътната инфраструктура;

- гарантиране на минимално необходимите благоустройствени условия за посещение на туристи – чистота, премахване на нерегламентираните сметища;
- осигуряване на необходимите условия за извършване търговската дейност;
- привличане на инвеститори, които да участват в развитието на туризма;
- ежегодно финансово обезпечаване чрез бюджетни средства и такива чрез спонсорство и дарения
- въвеждане на компютърно-информационна система в областта на туризма, търговията и услугите;
- провеждане на маркетингова и рекламна дейност с цел популяризиране на района и привличане на туристи както и готовност за предоставяне на туристическа информация на самото туристическо място;
- разработка на проект за формиране на пътеки за туристически преходи.

ПРИОРИТЕТ 2 – подобряване на инженерната инфраструктура, по-нататъшно благоустрояване на общината и създаване условия за подобряване и съхраняване на чиста околна среда.

Мерки:

2.1 Да продължи изграждането, поддържането и усъвършенстването на техническата инфраструктура, архитектурното изграждане и благоустрояване на общината.

2.2 Осигуряване на необходимите водни количества с питейни качества за безрежимно водоснабдяване на общината, изграждане на необходимата канализационна мрежа.

2.3 Разширяване и модернизирание на пътната мрежа и повишаване безопасността на движението чрез нейната реконструкция и модернизация.

2.4 Създаване на чиста околна среда за решително подобряване условията за нормален живот на жителите и гостите на общината.

В допълнение на националната политика по опазване на околната среда, политиката на общината, заедно със съседните общини ще акцентират върху изграждането на специфична структура за опазване и подобряване на околната среда.

Възприетите действия ще включат изграждането на канализационна система, изграждане на пречиствателна станция, рационализиране управлението на твърдите отпадъци.

По-конкретно усилията ще се насочат към:

- намаляване загубите във водопроводните мрежи;
- подобряване качеството на водоснабдителните услуги;
- подобряване питейния водопровод
- изграждане на пречиствателна станция за питейна вода;
- изграждане на канализационна мрежа;
- изграждане пречиствателна станция за отпадни води;
- ликвидиране на нерегламентираното сметище;
- изграждане на общински парк.

За подобряване на пътната и уличната инфраструктура

Модернизирането на транспортната инфраструктура до съседните общини играе ключова роля за икономическото развитие на общината.

Ремонтът и реконструкцията на пътната и уличната мрежа влияе върху потенциала за икономическото развитие на общината. Основните дейности и действия могат да бъдат следните:

- включване на цялото население в благоустрояване и хигиенизирането на селото под девиза "За чист дом";
- ремонт на пътна настилка в селото
- изграждане на трайни горски пътища;
- изграждане на селскостопански пътища;
- подобряване уличната мрежа в общината;

ПРИОРИТЕТ 3 - създаване на условия за устойчив растеж на общинската икономика, на повишаването на доходите, насърчаване на заетостта, подобряване на здравеопазването, спорта, образованието и културното равнище на жителите на селото.

МЕРКИ:

3.1 Създаване условия за нарастване на заетостта

Изходната основа за работа е високата степен на безработицата, която е над 35%. Основна цел е чувствително да се ограничи безработицата, а в перспектива да се съкрати до минимум.

Основните мерки, които да гарантират изпълнението на целта и задачите могат да бъдат:

- изграждане на общински съвет по заетостта с участието на компетентните държавни органи в общината, представители на фирмите, със задача да координира дейността по разработката и реализацията на програма по заетостта.
- алтернативна заетост да се осигурява чрез търсене на оптимални възможности за развитие на производството в общината и през прояви на инициатива за разкриване на нови работни места преди всичко в областта на туризма, търговията и частния бизнес.
- установяване на партньорски контакти със съседните общини.

3.2 Увеличаване доходите на населението, подобряване битовото и търговското обслужване.

Основната цел е чувствително подобряване доходите на отделните жители на общината с оглед предстоящото ни приемане в Европейския съюз чрез създаване на алтернативна заетост и стимулиране на развитието на малките и средните предприятия.

3.3 Засилване ролята на образованието и културата за запознаване с европейските критерии и задоволяване духовните потребности на хората.

ПРИОРИТЕТ 4. Развитие на местното самоуправление и гражданското общество

МЕРКИ

4.1. По-нататъшно демократизиране на местното самоуправление чрез въвеждане на европейските иновационни практики.

4.1. Развитие на формите на пряката демокрация чрез създаване на активни граждански структури, неправителствени организации и др. и тяхното овластяване.

III. Стратегическо финансово планиране на инвестиционните проекти

1. Цели

Основните цели на финансовото планиране са:

- Да представи предположенията за бъдещото финансово състояние на община Борино. Финансовата прогноза обхваща периода 2007 – 2015;
- Да прогнозира инвестиционния капацитет на общината, т.е. да направи оценка на оптималните подобрения в капиталовите инвестиции и/или проекти, които могат да бъдат изпълнени в продължение на последващи бюджетни години.

Финансовото планиране съдържа предположения и резултати от финансовите прогнози, разработени чрез използването на Модела за Финансов Анализ на Общините (МФАО).

2. Методика, възприета при прогнозирането

Финансовите прогнози за общината са изготвени на база на методика, която съдържа следните ключови действия да:

- Прогнозира приходи и текущи разходи,
- Прогнозира текущ бюджетен баланс и налични средства,
- Включва предположения относно обхвата на инвестиционния план,
- Прогнозира задлъжнялост и разходи по обслужване на дълговете.

Прогнозирането се извършва в следната последователност:

1. Анализ на приходните и разходните стойности от досегашното финансово състояние на общината;
2. Въвеждане прогнозирането на макроикономическите показатели;
3. Анализирание на съответни категории приходи и разходи по отношение на номиналния и реалния им ръст;
4. Приемане на предположения свързани с перата по приходите и текущите разходи по извънбюджетни сметки;
5. Преценка на средствата, налични за капитални инвестиции
6. Анализ на необходимостта от дългово финансиране и на възможността на общината да обслужва евентуален заем;
7. Изготвяне на инвестиционния план на общината.

3. Основни допускания

За да се направи многогодишна прогноза на бюджетните приходи и разходи, която отразява тенденциите и направленията в икономическото развитие на общината, е изготвен набор от предположения. Тези предположения отчитат специфичната характеристика на Община Борино. Анализът на исторически разгърнатите финансови данни доказва, че няма да

е достатъчно надеждно бъдещите прогнози да се основават единствено на тенденциите, разкрити в исторически план. Тази констатация се отнася за община Борино, както и вероятно за други общини и е резултат от трансформирането на системата на местно самоуправление, както и от нестабилната законова и икономическа среда.

Всички тези фактори и най-добрият опит на общинската администрация са включени във финансовия модел доколкото това е възможно – в степен, при която на същите може да бъде дадено цифрово изражение.

Прогнозата за периода 2007 – 2015 се основава на най-последните финансови резултати, които са съобразени съответно с прогнозната инфлация, икономическия ръст, характерния за местните условия постоянен ръст, както и други съотношения, определени индивидуално за конкретни категории. Базовите данни са взети от бюджетите на община Борино за периода 2003-2004 и плана за бюджета за 2005 година.

4. Финансова прогноза

4.1. Макроикономическа прогноза

Политиката на бъдещите правителства ще продължи да бъде в посока на задълбочаването на интегрирането с Европейския Съюз и запазването на макроикономическата стабилност вкл. запазване на фискалната стабилност. В противен случай рисковете от задействането на предпазните клаузи в споразуменията с ЕС ще бъдат реални. Това само по себе си е гарант за запазването на темповете на развитие на икономиката и лесната предсказуемост на посоката на нейното развитие.

Основните рискове пред българската икономика са свързани с възможността от реализирането на външни шокове дължащи се на високите цени на петрола, които могат да рефлектират върху увеличената инфлация и растежа на дефицита по текущата сметка на търговския баланс. В средносрочен и дългосрочен план мерките предприети от БНБ за ограничаване на кредитирането и политиката на МФ по активно управление на външния дълг ще доведат до по-голяма стабилност на основни макроикономически показатели като инфлация и търговски дефицит. Допълнителен положителен фактор влияещ на макроикономическото развитие и неговата стабилност ще бъде приемането на Р. България в ЕС.

На базата на основните тенденции в политическото и икономическото развитие на Р. България и чрез използваните външни доклади бяха направени прогнози за стойностите на основните икономически показатели характеризиращи подробно икономическото състояние на страната и същевременно определящи общата рамка на функциониране на всички стопански субекти независимо дали те имат публичен или непубличен характер. На основата на тези прогнози ще бъде изградена и финансовата прогноза за община Борино.

Прогнозата се основава на анализи и прогнозни данни, публикувани от Българска национална банка, Министерство на финансите, Национален статистически институт, Агенция за икономически анализи и прогнози.

По отношение на годишния инфлационен процент се очаква постепенното му спадане до 3.20 % след приемането на Р. България в ЕС. Основните причини за това се свързват с изпълнението на икономическите изисквания за членство в ЕС, с икономическите мерки на правителството и централната банка по отношение на ограничаване на вътрешното търсене и запазване на ниското ниво на бюджетния дефицит.

Процентът на нарастване на БВП също ще отбележи слаб спад в очаквания му размер за периода до 2009 като след тази година очакванията са икономическият растеж да остане в рамките на нивата достигнати през 2009 година.

Прогнозираното лихвено равнище по заемните (кредитните) ресурси в икономиката също бележи спад, който въпреки мерките на БНБ насочени към ограничаването на кредитирането се дължи на увеличената междубанкова конкуренция и либерализирането на капиталовите пазари.

4.2. Планиране на приходите в бюджета

Оценката за състоянието и тенденциите в икономиката рефлектира в относителния дял на собствените приходи в нейния бюджет. От друга страна фактът, че бюджетът се формира главно от субсидии и други приходи красноречиво говори за крайно ограничените възможности на общината да генерира свои приходи.

Независимо от предприетите мерки, привлечените средства за инвестиционното развитие на общината са недостатъчни.

Разходите в общината са преди всичко за текущи нужди – заплати, образование, социални нужди.

Основните изводи, които можем да направим за бюджета могат да се формират по следния начин:

- Приходите в бюджета на общината се формират главно от субсидии от републиканския бюджет поради съвсем ограничените възможности на общинската икономика.
- Разходите са направени преди всичко за текущи нужди и заплати.
- Осигуряването на инвестиции по линия на общинския бюджет е силно ограничено. Това налага повелителната необходимост да се търсят други източници – отдаване под наем на общинска собственост, ефективно участие в предприсъединителните фондове и структурните фондове на Европейския съюз.

В резултат на предприетите конкретни мерки от общинската администрация има известно "олекотяване" в общината в резултат на шоковия удар, характерен за страната.

Като цяло обаче проблемите във всички сфери на живота са доста сериозни.

Настоящето и бъдещото развитие на общината е в пряка зависимост от намирането на верни решения за по-нататъшно развитие на селското, горското стопанство, услугите и туризма.